

Bogusława Małek

Geografia

Plan wynikowy

5

3. Różnorodność krajobrazów Polski (1.3)	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia pojęcie krajobrazu; - wymienia składniki krajobrazu; - wymienia pasy krajobrazowe Polski; - odczytuje z mapy nazwy krain geograficznych należących do poszczególnych pasów. 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia pojęcie kraja geograficznego; - wymienia krainy geograficzne należące do poszczególnych pasów krajobrazowych; - wskazuje na mapie krainę geograficzną i charakteryzuje pas ukształtowania powierzchni, w którym znajduje się jego miejscowość. 	<ul style="list-style-type: none"> - podaje cechy charakterystyczne każdego pasa krajobrazowego; - wymienia procesy kształtujące krajobraz poszczególnych pasów ukształtowania powierzchni Polski; - rozpoznaje na mapie konturowej pasy krajobrazowe. 	<ul style="list-style-type: none"> - podaje cechy wspólne i różnice pomiędzy pasami krajobrazowymi; - rozpoznaje pasy krajobrazowe na podstawie opisu i ilustracji; - wyjaśnia, dlaczego ukształtowanie powierzchni Polski ma charakter pasowy; - podaje przykłady elementów krajobrazu, będących efektem działania procesów geologicznych. 	<ul style="list-style-type: none"> - przedstawia charakterystykę pasów krajobrazowych na podstawie map; - rozpoznaje na mapie konturowej krainy geograficzne.
4. Ocena krajobrazu najbliższej okolicy (1.4)	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia sytuacje, w których jest potrzebna ocena krajobrazu; - wskazuje obszary atrakcyjne krajobrazowo na podstawie mapy. 	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia warunki wpływające na atrakcyjność krajobrazu; - wyjaśnia, w jakim celu wykonuje się badanie oceny krajobrazu; - wskazuje w swoim otoczeniu miejsca, które zostały zmienione na lepsze, są najbardziej atrakcyjne krajobrazowo i takie, które wymagają najwięcej zmian. 	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia etapy badania oceny krajobrazu; - uzasadnia wybór miejsc w najbliższym otoczeniu, które zostały zmienione na lepsze, są najbardziej atrakcyjne krajobrazowo i takie, które wymagają najwięcej zmian. 	<ul style="list-style-type: none"> - planuje badanie oceny krajobrazu na podstawie wrażeń; - przygotowuje materiały potrzebne do badania oceny krajobrazu. 	<ul style="list-style-type: none"> - przeprowadza badanie oceny krajobrazu; - analizuje wyniki, wyciąga wnioski; - przedstawia własne propozycje zmian w krajobrazie najbliższej okolicy, aby była to przestrzeń przyjazna.
5. Podsumowanie działu 1					
Dział 2. Krajobrazy Polski					
6. Krajobraz wysokogórski – Tatry (2.1)	<ul style="list-style-type: none"> - wskazuje Tatry na mapie Polski, określa położenie względem swojej miejscowości; - podaje nazwę i wysokość najwyższego szczytu; - wymienia cechy krajobrazu wysokogórskiego; - wskazuje na ilustracji elementy krajobrazu wysokogórskiego; - wymienia piętra roślinne Tatr; - zna zasady bezpieczeństwa obowiązujące w górach. 	<ul style="list-style-type: none"> - wskazuje na mapie najwyższe szczyty Tatr: Rysy, Gerlach; - wyjaśnia pojęcia: szczyt, wierzchołek, przełęcz; - wymienia rośliny typowe dla poszczególnych pięter roślinnych; - wymienia najważniejsze cechy pogody w Tatrach; - wymienia formy ochrony przyrody w Tatrach; - odczytuje podstawowe informacje z mapy turystycznej Tatr. 	<ul style="list-style-type: none"> - porównuje wysokość Tatr z wysokością Alp i Himalajów (zna nazwy i wysokości najwyższych szczytów; wskazuje na mapie); - opisuje cechy krajobrazu wysokogórskiego (cechy rzeźby, pogodę, piętrowość roślinną); - przedstawia obyczaje i zajęcia mieszkańców Podhala; - wymienia i wskazuje na mapie inne tańcuchy górskie w Polsce. 	<ul style="list-style-type: none"> - wskazuje procesy geologiczne, które przyczyniły się do ukształtowania krajobrazu Tatr; - wskazuje zależność pomiędzy wysokością n.p.m. a piętrowością roślinną i pogodą; - analizuje mapę turystyczną Tatr (oblicza wysokość względną, odległość między wskazanymi punktami, określa, czy stok jest stromy czy łagodny); 	<ul style="list-style-type: none"> - opisuje procesy kształtujące rzeźbę wysokogórską; - wyjaśnia proces powstania doliny U-kształtnej (np. na przykładzie Doliny Kondratowej); - porównuje krajobraz wysokogórski Tatr z krajobrazem Karikonoszy i Gór Stołowych; - porównuje obyczaje i kulturę mieszkańców Podhala i swojego regionu;

Wymagania na ocenę:					
Numer i temat lekcji	dopuszczającą	dostateczną	dobrą	bardzo dobrą	celującą
Uczeń:					
7. Krajobraz wyżynny – Wyżyna Krakowsko-Częstochowska (2.2)	<ul style="list-style-type: none"> - wskazuje na mapie Wyżynę Krakowsko-Częstochowską, określa jej położenie względem swojej miejscowości; - wskazuje na mapie główne miasta Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej: Kraków, Częstochowę; - podaje nazwę skały stonowiącej podłoże geologiczne krainy (wapień); - wymienia cechy krajobrazu wyżynny wapiennej; - podaje nazwę parku narodowego utworzonego na tym obszarze. 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, w jaki sposób tworzyły się skały wapienne; - wyjaśnia pojęcia: <i>ostaniec skalny</i>; - wskazuje miejsca na Wyżynie Krakowsko-Częstochowskiej, które warto zobaczyć. 	<ul style="list-style-type: none"> - podaje drugą nazwę wyżyny – Jura Krakowsko-Częstochowska; - wyjaśnia, w jaki sposób utworzyły się ostaniec skalny i jaskinie; - określa położenie Ojcowskiego Parku Narodowego; - podaje przykłady roślin i zwierząt objętych ochroną w Ojcowskim Parku Narodowym; - wskazuje sposoby gospodarstwa wykorzystania tego regionu; - wymienia podstawowe osobliwości przyrodnicze i zabytki regionu. 	<ul style="list-style-type: none"> - opisuje podstawowe cechy krajobrazu górskiego Karikonoszy i Gór Stołowych. - opisuje krajobraz Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej; - podaje nazwy charakterystycznych jaskiń (Łokietka, Wierna); - wyjaśnia, co oznacza określenie „Orle Gniazda”; - wymienia najważniejsze zabytki Krakowa; - rozpoznaje tradycyjny strój krakowski. 	<ul style="list-style-type: none"> - samdzielnie na podstawie mapy i innych źródeł informacji przygotowuje program jednodniowej wycieczki w Tatrach. - wyjaśnia pochodzenie nazwy Jura Krakowsko-Częstochowska; - wyjaśnia pojęcie <i>skarnieniałości</i>; - uzasadnia, dlaczego Wyżyna Krakowsko-Częstochowska należy do atrakcyjnych turystycznie regionów Polski; - uzasadnia, dlaczego Kraków jest miastem atrakcyjnym dla turystów.
8. Krajobraz nizinny – Nizina Mazowiecka (2.3)	<ul style="list-style-type: none"> - określa położenie Niziny Mazowieckiej na mapie; - wskazuje na mapie główne miasta Niziny Mazowieckiej; - odczytuje z mapy nazwy rzek przepływających przez pas nizin; - wymienia cechy krajobrazu Niziny Mazowieckiej. 	<ul style="list-style-type: none"> - wskazuje na mapie pozostałe niziny leżące w obrębie pasa Nizin Środkowopolskich; - wyjaśnia pojęcie <i>rowniny</i>; - wymienia czynniki wpływające na kształtowanie krajobrazu tego regionu; - wskazuje na mapie Kampanoski Park Narodowy. 	<ul style="list-style-type: none"> - opisuje ukształtowanie terenu Niziny Mazowieckiej; - wymienia i podpisuje na mapie główne rzeki Niziny Mazowieckiej; - podaje przykłady gospodarczego wykorzystania regionu; - rozpoznaje charakterystyczne motywy łowickie i kurpiowskie. 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia proces powstawania <i>mean-drów</i>, <i>starorzeczy</i> i <i>wydm</i> <i>śródłódzowych</i>; - wskazuje cechy charakterystyczne Niziny Mazowieckiej, które są wspólne dla innych nizin w Polsce; - wyjaśnia, w jaki sposób człowiek przyczynił się do kształtowania krajobrazu Niziny Mazowieckiej. 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia rolę <i>łądogrodu</i> w kształtowaniu rzeźby nizin Polski Środkowej; - wyjaśnia, dlaczego Puszcza Kampinoska nazywana jest <i>plucami Warszawy</i>.

<p>9. Krajobraz pojezierny – Pojezierze Mazurskie (2.4)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - określa położenie Pojezierza Mazurskiego; - wymienia podstawowe cechy krajobrazu pojeziernego; - podaje nazwę największego jeziora Polski; - wymienia główny czynnik, który ukształtował krajobraz pojezierny. 	<ul style="list-style-type: none"> - wskazuje na mapie pozostałe pojezierza; - opisuje krajobraz Pojezierza Mazurskiego; - wymienia zajęcia mieszkańców Pojezierza Mazurskiego. 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia proces powstawania jezior; - podaje przykłady jezior; - podaje przykłady gospodarczego wykorzystania regionu. 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, jak powstał krajobraz pojezierny; - porównuje cechy krajobrazu Niziny Mazowieckiej i Pojezierza Mazurskiego; - wyjaśnia, w jaki sposób człowiek wykorzystuje walory przyrodnicze Pojezierza Mazurskiego. 	<ul style="list-style-type: none"> - podaje różnice pomiędzy rzeczą staro- i młodoglacjalną; - wskazuje na mapie przykłady obszarów; - porównuje na podstawie mapy hipsometrycznej Pojezierza Polski; - wskazuje osoblności przyrodnicze regionu.
<p>10. Krajobraz nadmorski – Pobrzeże Słowińskie (2.5)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - wskazuje na mapie Pobrzeże Słowińskie; - wymienia procesy kształtujące krajobraz w strefie wybrzeży; - wymienia cechy krajobrazu nadmorskiego; - odróżnia wybrzeże niskie od wysokiego; - podaje nazwę największego jeziora przybrzeżnego. 	<ul style="list-style-type: none"> - wskazuje na mapie pozostałe pojezierza; - opisuje krajobraz Pojezierza Mazurskiego; - wymienia zajęcia mieszkańców Pojezierza. 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia pojęcia: wydyma, kłif, jezioro przybrzeżne, ujście rzeki, mierzeja; - wymienia metody ochrony brzegu przed niszczącą działalnością wody; - podaje przykłady miejsc atrakcyjnych turystycznie. 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia proces powstawania jezior przybrzeżnych, podaje przykłady; - opisuje proces powstawania wydym; - wyjaśnia proces niszczenia kłifu, podaje miejsce występowania; - opisuje krajobraz Słowińskiego Parku Narodowego. 	<ul style="list-style-type: none"> - wskazuje zależności pomiędzy działalnością morza, wiatru i rzek a rodzajami wybrzeży; - wskazuje na mapie miejsca występowania wybrzeża wysokiego i niskiego; - wyjaśnia różnicę między budującą i niszczącą działalnością wody morskiej i wiatru (podaje przykłady form); - wyjaśnia, dlaczego nad morzem rozwija się turystyka.
<p>11. Krajobraz wielkomiejski – Warszawa (2.6)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - wskazuje Warszawę na mapie; - wymienia cechy krajobrazu wielkomiejskiego; - wymienia miejsca, z których słynie Warszawa. 	<ul style="list-style-type: none"> - opisuje położenie Warszawy; - wymienia czynniki przyciągające ludzi do wielkich miast; - przedstawia krótką charakterystykę Warszawy. 	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia zalety i wady życia w dużym mieście; - wymienia charakterystyczne części dużego miasta (centrum: zabytkowe Stare Miasto, nowoczesne centrum biurowe, dzielnice mieszkaniowe, tereny zielone, dzielnice przemysłowe, peryferia/przedmieścia). 	<ul style="list-style-type: none"> - opisuje życie w dużym mieście; - wyjaśnia, dlaczego wygląd miast często ulega zmianie; - opisuje charakterystyczne części Warszawy, podając przykłady z infrastruktury miasta. 	<ul style="list-style-type: none"> - przedstawia krótki rys historyczny Warszawy; - opisuje dolinę Wisły w Warszawie; - podaje przykłady działań mających na celu poprawę komfortu życia w dużym mieście (na przykładzie Warszawy).
<p>12. Krajobraz miejsko-przemysłowy – Wyżyna Śląska (2.7)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - wskazuje na mapie Wyżynę Śląską; - podaje przykłady miast Wyżyny Śląskiej; - omawia, jak wydobycie węgla kamiennego przyczyniło się do rozwoju przemysłu; - wymienia cechy krajobrazu miejsko-przemysłowego. 	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia gałęzie przemysłu, które rozwinęły się na Wyżynie Śląskiej; - wymienia przykłady zastosowania węgla kamiennego; - wymienia negatywne skutki wpływu przemysłu na środowisko przyrodnicze Wyżyny Śląskiej. 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, w jaki sposób powstał węgiel kamienny; - wyjaśnia pojęcie przemysł; - opisuje krajobraz Wyżyny Śląskiej. 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, dlaczego powstało skupisko dużych miast na Wyżynie Śląskiej; - wyjaśnia, dlaczego krajobraz Wyżyny Śląskiej to krajobraz przekształcony; - podaje przykłady zmian w krajobrazie spowodowanych rozwojem przemysłu. 	<ul style="list-style-type: none"> - uzasadnia, że występowanie surowców wpływa na kształtowanie krajobrazu; - podaje przykłady działań mających na celu poprawę stanu środowiska przyrodniczego Wyżyny Śląskiej.

Wymagania na ocenę:					
Numer i temat lekcji	dopuszczającą	dostateczną	dobrą	bardzo dobrą	celującą
Uczeń:					
13. Krajobraz rolniczy – Wyżyna Lubelska (2.8)	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje na mapie Wyżynę Lubelską; podaje nazwę skały typowej dla Wyżyny Lubelskiej; wymienia nazwy gleb charakterystycznych dla Wyżyny Lubelskiej; wymienia cechy krajobrazu rolniczego. 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia czynniki decydujące o rozwoju rolnictwa; wymienia główne rośliny uprawiane na Wyżynie Lubelskiej; podaje przykład wawozu lessowego jako elementu krajobrazu Wyżyny Lubelskiej; opisuje pracę rolnika w ciągu roku. 	<ul style="list-style-type: none"> podaje cechy charakterystyczne lessu; opisuje proces powstawania wawozu lessowego, podaje miejsca występowania; wyjaśnia, na czym polega żyzność gleby; opisuje krajobraz wiejski; podaje przykłady miast Wyżyny Lubelskiej. 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje na mapie krainy geograficzne o korzystnych warunkach dla rozwoju rolnictwa; przedstawia budowę gleby; podaje cechy urodzajnych gleb: czarnoziemów; wymienia atrakcje turystyczne Wyżyny Lubelskiej. 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, od czego zależy żyzność gleby; wymienia inne rodzaje żyznych gleb występujących w Polsce; podaje, jakie zabiegi poprawiają jakość gleby; wskazuje różnice pomiędzy wsią rolniczą a podmiejską.
14. Podsumowanie działu 2	Wiedomości i umiejętności z lekcji 6–13.				
Dział 3. Lądy i oceany na Ziemi					
15. Lądy i oceany na Ziemi. Model Ziemi (3.1)	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje na mapie i globusie południki i równoleżniki; wskazuje na mapie i globusie równik, południk 0°, południk 180°, zwrotniki, koła podbiegunowe, bieguny; wskazuje na mapie i globusie kontynenty i oceany. 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, czym się różni równik od pozostałych równoleżników; wyjaśnia, czym jest globus; wie, na jakie półkule dzielą Ziemię: równik i południki 0° i 180°; charakteryzuje strefę międzyzwrotnikową i strefy okołobiegunowe; wyjaśnia pojęcia: kontynent, ocean. 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia pojęcia: <i>południki, równoleżniki, oś Ziemi</i>; wskazuje równoleżniki wyznaczające strefę międzyzwrotnikową i strefy okołobiegunowe; omawia położenie kontynentów i oceanów na poszczególnych półkulach; wyjaśnia pojęcia: <i>morze, archipelag, wyspa, cieśnina, wszechocean</i>. 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje cechy południków i równoleżników, podaje ich znaczenie; opisuje strefy oświetlenia Ziemi; wymienia kontynenty według wielkości powierzchni; uzasadnia, dlaczego Ziemia nazywana jest błękitną planetą. 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia różnice między kształtem południków i równoleżników na mapie i globusie; omawia, kim był Eratostenes i czego dokonał; wyjaśnia pochodzenie nazw kontynentów.
16. Wielkie podróże – odkrywanie lądów i oceanów (3.2)	<ul style="list-style-type: none"> podaje czas i przyczyny wielkich podróży geograficznych; 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia osiągnięcia epoki wielkich odkryć geograficznych; wskazuje na mapie przebieg wyprawy Magellana. 	<ul style="list-style-type: none"> podaje nazwiska podróżników, którzy przyczynili się do odkrywania kontynentów i opisuje ich osiągnięcia; 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia nazwiska polskich podróżników i odkrywców; 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje osiągnięcia Polaków w odkrywaniu i badaniu kontynentów; wskazuje na mapie miejsca badane przez Polaków;

	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia imiona i nazwiska przynajmniej dwóch podróżników, którzy przyczynili się do odkrywania świata; - omawia przebieg wyprawy Kolumba. 		<ul style="list-style-type: none"> - wymienia tereny naj- słabiej poznane przez człowieka. 	<ul style="list-style-type: none"> - wskazuje na mapie miejsca trudne do zba- pasma górskie poszczegól- gólnych kontynentów). 	<ul style="list-style-type: none"> - przedstawia odkrycia geograficzne na osi czasu.
17. Jak pokazać klimat? – wykresy i mapy klimatyczne (3.3)	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia pojęcie <i>klimat</i>; - wymienia składniki klimatu; - wskazuje na klimato- gramie wykres przebiegu temperatury i opadów; - odczytuje podstawowe informacje z wykresów klimatycznych. 	<ul style="list-style-type: none"> - odróżnia pogodę od klimatu; - odczytuje dane klima- tyczne z tabel i wykresów; - wymienia informacje zawarte na mapach klimatycznych; - wymienia nazwę strefy klimatycznej, w której znajduje się Polska. 	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia sposoby przedstawiania danych klimatycznych; - wyjaśnia pojęcie <i>klima- togram</i>; - wyjaśnia pojęcie <i>strefa klimatyczna</i>; - oblicza średnią wartość temperatury powietrza; - wyjaśnia pojęcie <i>ampli- tuda</i>; - wymienia strefy klima- tyczne. 	<ul style="list-style-type: none"> - oblicza amplitudę tempe- ratury powietrza; - analizuje wykresy klima- tyczne; - wskazuje na mapie świata strefy klimatyczne. 	<ul style="list-style-type: none"> - opisuje klimat na podstawie dowolnego klimatogramu; - wykonuje klimatogram na podstawie danych klimatycznych.
18. Podsumowanie działu 3	Wiedomości i umiejętności z lekcji 15–17.				
Dział 4. Krajobrazy świata					
19. Krajobrazy wilgotnego lasu równikowego i lasu strefy umiarkowanej (4.1)	<ul style="list-style-type: none"> - podaje nazwy konty- nentów, na których rosną wilgotne lasy strefy równikowej i lasy strefy umiarkowanej; - odczytuje z wykresów klimatycznych najwyższą i najniższą temperaturę powietrza oraz wielkość opadów w ciągu roku; - wymienia cechy wilgotnego lasu strefy równikowej i lasu strefy umiarkowanej. 	<ul style="list-style-type: none"> - wskazuje na mapie obszary występowania lasu równikowego i lasu strefy umiarkowanej; - wymienia warstwy lasu strefy umiarkowanej i warstwy wilgotnego lasu strefy równikowej; - podaje przykłady roślin i zwierząt występujących w obu strefach; - wymienia znaczenie lasów dla człowieka. 	<ul style="list-style-type: none"> - analizuje przebieg tem- peratury i opadów w ciągu roku na pod- stawie klimatogramów; - opisuje klimat wilgot- nego lasu strefy równi- kowej i lasu strefy umiar- kowanej; - opisuje warunki codzien- nego życia w wilgotnym lesie równikowym. 	<ul style="list-style-type: none"> - opisuje krajobraz wilgotnego lasu strefy równikowej i lasu strefy umiarkowanej; - podaje przystosowania roślin i zwierząt do życia w obu strefach krajobra- zowych; - wyjaśnia pojęcie: <i>epifit</i>, podaje przykłady roślin, będących epifitami. 	<ul style="list-style-type: none"> - porównuje krajobraz wilgotnego lasu rów- nikowego i lasu strefy umiarkowanej; - wyjaśnia zależność pomiędzy warunkami klimatycznymi a światem roślin i zwierząt oraz spo- sobem życia ludzi; - opisuje różnorodnych mies- kańców Amazonii i Kotliny Konga.
20. Krajobrazy sawanny i stepu (4.2)	<ul style="list-style-type: none"> - podaje nazwy konty- nentów, na których występują sawanny i stepy; 	<ul style="list-style-type: none"> - wskazuje na mapie obszary występowania sawanny i stepu; - podaje definicję sawanny i stepu; 	<ul style="list-style-type: none"> - analizuje przebieg tem- peratury i opadów w ciągu roku na pod- stawie klimatogramów; - opisuje klimat sawanny i stepu; 	<ul style="list-style-type: none"> - opisuje krajobraz sawanny i stepu; - podaje przystosowania roślin i zwierząt do życia w podanych strefach krajobrazowych; 	<ul style="list-style-type: none"> - porównuje krajobraz sawanny i stepu; - wyjaśnia zależność między warunkami klima- tycznymi a światem roślin i zwierząt oraz sposobem życia ludzi;

Wymagania na ocenę:					
Numer i temat lekcji	dopuszczającą	dostateczną	dobrą	bardzo dobrą	celującą
Uczeń:					
	<ul style="list-style-type: none"> - odczytuje z wykresów klimatycznych najwyższą i najniższą temperaturę powietrza oraz wielkość opadów w ciągu roku; - wymienia cechy krajo-brazu sawanny i stepu. 	<ul style="list-style-type: none"> - podaje przykłady roślin i zwierząt występujących w tych strefach krajobrazowych. 	<ul style="list-style-type: none"> - podaje inne nazwy stepów, określa miejsca ich występowania; - podaje, w jaki sposób człowiek wykorzystuje gospodarstwo te regiony. 	<ul style="list-style-type: none"> - opisuje życie ludzi na sawannie i stepie. 	<ul style="list-style-type: none"> - opisuje sawannę jako atrakcję turystyczną.
21. Krajobrazy pustyni gorącej i pustyni lodowej (4.3)	<ul style="list-style-type: none"> - podaje nazwy kontynentów, na których występują pustynie; - wyjaśnia pojęcie <i>pustynia</i>; - odczytuje z wykresów klimatycznych najwyższą i najniższą temperaturę powietrza oraz wielkość opadów w ciągu roku; - wymienia cechy krajo-brazu pustyni gorącej i pustyni lodowej. 	<ul style="list-style-type: none"> - wskazuje na mapie obszary występowania pustyni gorących pustyni i lodowych; - wymienia przyczyny powstawania pustyni; - podaje przykłady roślin i zwierząt typowych dla pustyni gorącej i pustyni lodowej. 	<ul style="list-style-type: none"> - analizuje przebieg temperatury i opadów w ciągu roku na podstawie klimatogramów; - opisuje klimat pustyni gorącej i lodowej; - opisuje gospodarstwo wykorzystanie pustyni. 	<ul style="list-style-type: none"> - opisuje krajobraz pustyni gorącej i pustyni lodowej; - podaje przystosowania roślin i zwierząt do życia w podanych strefach krajobrazowych; - opisuje życie ludzi na pustyni gorącej i pustyni lodowej. 	<ul style="list-style-type: none"> - porównuje krajobraz pustyni gorącej i pustyni lodowej; - wyjaśnia zależność pomiędzy warunkami klimatycznymi a światem roślin i zwierząt oraz sposobem życia ludzi; - wyjaśnia pochodzenie nazw: Antarktyda, Antarktyka, Arktyka.
22. Krajobrazy tajgi i tundry (4.4)	<ul style="list-style-type: none"> - podaje nazwy kontynentów, na których występują tajga i tundra; - wyjaśnia pojęcia: <i>tajga</i> i <i>tundra</i>; - odczytuje z klimatogramów podstawowe informacje dotyczące temperatury i opadów; - wymienia cechy krajo-brazu tajgi i tundry. 	<ul style="list-style-type: none"> - wskazuje na mapie obszary występowania tajgi i tundry; - podaje przyczynę różnicowania roślinności w tych strefach; - podaje przykłady roślin i zwierząt typowych dla tajgi i tundry. 	<ul style="list-style-type: none"> - analizuje przebieg temperatury i opadów w ciągu roku na podstawie klimatogramów; - opisuje klimat tajgi i tundry; - opisuje gospodarstwo wykorzystanie tajgi. 	<ul style="list-style-type: none"> - opisuje krajobraz tajgi i tundry; - podaje przystosowania roślin i zwierząt do życia w podanych strefach krajobrazowych; - opisuje życie ludzi w tajdze i tundrze. 	<ul style="list-style-type: none"> - porównuje krajobraz tajgi i tundry; - wyjaśnia zależność pomiędzy warunkami klimatycznymi a światem roślin i zwierząt oraz sposobem życia ludzi. - wyjaśnia, w jaki sposób powstaje wieloletnia zmarzlina.

<p>23. Krajobraz śródziemnomorski (4.5)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - podaje nazwy kontynentów, na których występuje krajobraz śródziemnomorski; - odczytuje z klimatuogramu podstawowe informacje dotyczące temperatury i opadów - wymienia cechy krajobrazu śródziemnomorskiego. 	<ul style="list-style-type: none"> - wskazuje na mapie świata obszary występowania krajobrazu śródziemnomorskiego; - podaje przykłady roślin i zwierząt występujących w tej strefie krajobrazowej. 	<ul style="list-style-type: none"> - podaje obszary występowania krajobrazu śródziemnomorskiego w Europie; - wyjaśnia pojęcie <i>makia</i>; - analizuje przebieg temperatury i opadów w ciągu roku na podstawie klimatogramu; - opisuje klimat śródziemnomorski; - wymienia rośliny uprawne występujące na terenie krajobrazu śródziemnomorskiego. 	<ul style="list-style-type: none"> - opisuje krajobraz śródziemnomorski; - uzasadnia, dlaczego celem podróży jednej trzeciej turystów świata są kraje położone nad Morzem Śródziemnym; - wyjaśnia, dlaczego ludzie żyjący w tej strefie są długowieczni. 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, dlaczego w strefie śródziemnomorskiej krajobraz jest zmieniony przez człowieka; - opisuje symbolikę wybranych roślin śródziemnomorskich.
<p>24. Krajobraz wysokogórski Himalajów (4.6)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - wskazuje Himalaje na mapie; - podaje nazwę najwyższego szczytu Himalajów; - wymienia cechy krajobrazu wysokogórskiego. 	<ul style="list-style-type: none"> - podaje wysokość szczytu Mount Everest; - wymienia piętra roślinne występujące w Himalajach; - opisuje życie mieszkańców Himalajów. 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia pojęcia: <i>lodowiec</i>, <i>granica wiecznego śniegu</i>; - opisuje piętra roślinne występujące w Himalajach; - opisuje warunki klimatyczne Himalajów 	<ul style="list-style-type: none"> - podaje inne nazwy najwyższego szczytu Himalajów niż Mount Everest; - wyjaśnia proces powstawania lodowców górskich; - wyjaśnia, dlaczego wysokie góry są trudnym miejscem do życia; - wymienia nazwiska pierwszych zdobywców szczytu Mount Everest. 	<ul style="list-style-type: none"> - porównuje krajobraz Himalajów i Tatr; - wskazuje różnice między południowymi a północnymi stokami Himalajów; - wyjaśnia, dlaczego Himalaje nazywane są dachem świata; - wymienia nazwiska polskich himalaistów
<p>25. Strefowość a piętrowość klimatyczno-roślinna (4.7)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia na podstawie mapy strefy klimatyczne i roślinne; - opisuje, jak zmienia się temperatura na Ziemi od równika do biegunów i wraz z wysokością. 	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia nazwy stref krajobrazowych od równika do bieguna; - omawia, czym różnią się krajobrazy na Ziemi; - wskazuje na mapie strefę klimatyczną, roślinną i krajobrazową, w której mieszka. 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia pojęcie <i>strefa krajobrazowa</i>; - wskazuje na mapie strefy krajobrazowej; - wymienia czynniki decydujące o zróżnicowaniu stref krajobrazowych; - omawia, czym jest piętrowość klimatyczno-roślinna, wymienia czynnik wpływający na jej występowanie; - wymienia czynniki wpływające na zróżnicowanie klimatu na Ziemi. 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, dlaczego strefy krajobrazowe układają się równoleżnikowymi pasami; - wyjaśnia, dlaczego na Ziemi są różne strefy klimatyczne; - wyjaśnia pojęcie <i>krajobrazu astrefowego</i>, podaje przykłady krajobrazów. 	<ul style="list-style-type: none"> - uzasadnia, że elementy środowiska przyrodniczego są ze sobą ściśle związane; - wyjaśnia różnice pomiędzy krajobrazem astrefowym a strefowym; - wyjaśnia zależność pomiędzy strefowością krajobrazów a piętrowością klimatyczno-roślinną.
<p>26. Podsumowanie działu 4</p>	<p>Wiadomości i umiejętności z lekcji 19-25.</p>				